

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ।
हरिः ॐ ॥

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः -(अग्निष्टोमे

Contents

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः -(अग्निष्टोमे पशुः)

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ ॥

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः -(अग्निष्टोमे पशुः)

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः -(अग्निष्टोमे पशुः)

TS 1.3.1.1

देवस्य॑ । त्वा॒ । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र - स॒वे । अ॒श्विनोः॑ । बा॒हुभ्या॑मिति॑ बा॒हु - भ्या॑म् ।
पू॒ष्णः । ह॒स्ताभ्या॑म् । एति॑ । दु॒दे । अ॒भिः । अ॒सि । ना॒रिः । अ॒सि । परि॑लिखितमिति॑
परि॑ - लि॒खित॑म् । रक्षः॑ । परि॑लिखिता॒ इति॑ परि॑ - लि॒खिताः॑ । अ॒रा॒तयः॑ । इ॒दम् । अ॒हम्
। रक्ष॑सः । ग्री॒वाः । अपी॑ति । कृ॒न्ता॒मि । यः । अ॒स्मान् । द्वेष्टि॑ । यम् । च॒ । व॒यम् ।
द्विष्मः॑ । इ॒दम् । अ॒स्य । ग्री॒वाः । अपी॑ति । कृ॒न्ता॒मि । दि॒वे । त्वा॒ । अ॒न्तरि॑क्षाय । त्वा॒
। पृ॒थि॒व्यै । त्वा॒ । शु॒न्ध॑ताम् । लो॒कः । पि॒तृष॑द॒न् इति॑ पितृ - स॒द॒नः । यवः॑ । अ॒सि ।
य॒वय॑ । अ॒स्मत् । द्वेषः॑ । 1

TS 1.3.1.2

य॒वय॑ । अ॒रा॒तीः । पि॒तृणा॑म् । स॒द॒नम् । अ॒सि । उ॒दि॒ति । दि॒वम् । स्त॒भा॒न् । एति॑ ।
अ॒न्तरि॑क्षम् । पृ॒ण । पृ॒थि॒वीम् । दृ॒ह । द्यु॒ता॒नः । त्वा॒ । मा॒रु॒तः । मि॒नो॒तु । मि॒त्राव॑रु॒णयो॒रिति॑
मि॒त्रा - व॑रु॒णयोः॑ । ध्रु॒वेण॑ । ध॒र्म॒णा । ब्र॒ह्म॒व॒नि॒मिति॑ ब्र॒ह्म - व॒नि॑म् । त्वा॒ । क्ष॒त्र॒व॒नि॒मिति॑ क्ष॒त्र
- व॒नि॑म् । सु॒प्र॒जा॒व॒नि॒मिति॑ सु॒प्र॒जा - व॒नि॑म् । रा॒य॒स्पोष॑व॒नि॒मिति॑ रा॒य॒स्योष॑ - व॒नि॑म् । प॒री॒ति ।
ऊ॒हामि॑ । ब्र॒ह्म । दृ॒ह । क्ष॒त्रम् । दृ॒ह । प्र॒जा॒मिति॑ प्र - जा॒म् । दृ॒ह । रा॒यः । पोष॑म् । दृ॒ह

। घृतेनं । द्यावा पृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । एति । पृणेशाम् । इन्द्रस्य । सदेः । असि ।
 विश्वजनस्येति विश्व - जनस्य । छाया । परीति । त्वा । गिर्वणः । गिरः । इमाः () । भवन्तु
 । विश्वतः । वृद्धायुमिति वृद्ध - आयुम् । अन्विति । वृद्धयः । जुष्टाः । भवन्तु । जुष्टयः ।
 इन्द्रस्य । स्यूः । असि । इन्द्रस्य । ध्रुवम् । असि । ऐन्द्रम् । असि । इन्द्राय । त्वा ॥ 2

(द्वेष - इमा - अष्टादश च) (A1)

TS 1.3.2.1

रक्षोहण इति रक्षः - हनः । वलगहन इति वलग - हनः । वैष्णवान् । खनामि । इदम् ।
 अहम् । तम् । वलगमिति वल - गम् । उदिति । वपामि । यम् । नः । समानः । यम्
 । असमानः । निचखानेति नि - चखानं । इदम् । एनम् । अद्वरम् । करोमि । यः । नः
 । समानः । यः । असमानः । अरातीयति । गायत्रेण । छन्दसा । अवबाढ इत्यव - बाढः
 । वलग इति वल - गः । किम् । अत्र । भद्रम् । तत् । नौ । सह । विराडिति वि - राट्
 । असि । सपत्नहेति सपत्न - हा । सम्राडिति सम् - राट् । असि । भ्रातृव्यहेति भ्रातृव्य -
 हा । स्वराडिति स्व - राट् । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति - हा । विश्वाराडिति विश्व - राट्
 । असि । विश्वासाम् । नाष्ट्राणाम् । हुन्ता । 3

TS 1.3.2.2

रक्षोहण इति रक्षः - हनः । वलगहन इति वलग - हनः । प्रेति । उक्षामि । वैष्णवान् ।
 रक्षोहण इति रक्षः - हनः । वलगहन इति वलग - हनः । अवेति । नयामि । वैष्णवान् ।
 यवः । असि । यवयं । अस्मत् । द्वेषः । यवयं । अरातीः । रक्षोहण इति रक्षः - हनः ।
 वलगहन इति वलग - हनः । अवेति । स्तृणामि । वैष्णवान् । रक्षोहण इति रक्षः - हनः ।
 वलगहन इति वलग - हनः । अभीति । जुहोमि । वैष्णवान् । रक्षोहणाविति रक्षः - हनौ ।
 वलगहनाविति वलग - हनौ । उपेति । दुधामि । वैष्णवी इति । रक्षोहणाविति रक्षः - हनौ ।

वल॒ग॒ह॒ना॒वि॒ति॒ व॒लग - ह॒नौ । प॒री॒ति॒ । ऊ॒हामि॒ । वै॒ष्ण॒वी इति॑ । र॒क्षो॒ह॒णा॒वि॒ति॒ रक्षः - ह॒नौ ।
 । वल॒ग॒ह॒ना॒वि॒ति॒ व॒लग - ह॒नौ । प॒री॒ति॒ । स्तृ॒णामि॒ । वै॒ष्ण॒वी इति॑ । र॒क्षो॒ह॒णा॒वि॒ति॒ रक्षः -
 ह॒नौ । वल॒ग॒ह॒ना॒वि॒ति॒ व॒लग - ह॒नौ । वै॒ष्ण॒वी इति॑ । बृ॒हन् । अ॒सि । बृ॒हद्भा॒वेति॑ बृ॒हत् - ग्रा॒वा ।
 । बृ॒ह॒तीम् । इन्द्रा॑य ( ) । वाच॑म् । व॒द ॥ 4

(ह॒न्ते-न्द्रा॑य॒ द्वे च॑) (A2)

TS 1.3.3.1

वि॒भूरि॑ति॒ वि - भूः । अ॒सि । प्र॒वा॒हेण॑ इति॑ प्र - वा॒हेनः॑ । व॒ह्निः । अ॒सि । ह॒व्य॒वा॒हेन॑ इति॑
 ह॒व्य - वा॒हेनः॑ । श्वा॒त्रः । अ॒सि । प्र॒चे॒ता इति॑ प्र - चे॒ताः । तु॒थः । अ॒सि । वि॒श्व॒वे॒दा इति॑
 वि॒श्व - वे॒दाः । उ॒शिक् । अ॒सि । क॒विः । अ॒ङ्घ्रिः । अ॒सि । ब॒भ्रा॒रिः । अ॒व॒स्युः । अ॒सि ।
 । दु॒व॒स्वान् । शु॒न्ध्युः । अ॒सि । मा॒र्जा॒लीयः॑ । स॒म्रा॒डिति॑ सं - राट् । अ॒सि । कृ॒शानु॑रिति॑
 कृ॒श - अ॒नुः । प॒रि॒षद्य॑ इति॑ परि - सद्यः॑ । अ॒सि । प॒व॒मानः॑ । प्र॒त॒क्रेति॑ प्र - त॒क्रा । अ॒सि ।
 । न॒भ॒स्वान् । अ॒सं॒मृष्ट॑ इत्य॑सं - मृष्टः॑ । अ॒सि । ह॒व्य॒सू॒द इति॑ ह॒व्य - सू॒दः । ऋ॒त॒धा॒मेत्य॑त -
 धा॒मा । अ॒सि । सु॒व॒ज्यो॒तिरिति॑ सु॒वः - ज्यो॒तिः । ब्र॒ह्म॒ज्यो॒तिरिति॑ ब्र॒ह्म - ज्यो॒तिः । अ॒सि ।
 सु॒व॒र्धा॒मेति॑ सु॒वः - धा॒मा । अ॒जः । अ॒सि । ए॒क॒पा॒दित्ये॑कं - पा॒त् । अ॒हिः । अ॒सि । बु॒द्धि॒-
 यः । रौ॒द्रेण॑ । अ॒नी॒केन॑ ( ) । पा॒हि । मा॒ । अ॒ग्ने । पि॒पृ॒हि । मा॒ । मा॒ । मा॒ । हि॒प्सीः ॥ 5

(अ॒नी॒केना॒-ष्टौ च॑) (A3)

TS 1.3.4.1

त्वम् । सो॒म । त॒नू॒कृ॒द्भ्य इति॑ त॒नू॒कृ॒त् - भ्यः॑ । द्वे॒षो॒भ्य इति॑ द्वे॒षः - भ्यः॑ । अ॒न्य॒कृ॒ते॒भ्य
 इत्य॑न्य - कृ॒ते॒भ्यः॑ । उ॒रु । य॒न्ता । अ॒सि । व॒रू॒धम् । स्वा॒हा । जु॒षा॒णः । अ॒मुः ।
 आ॒ज्य॑स्य । वे॒तु । स्वा॒हा । अ॒यं । नः॑ । अ॒ग्निः । व॒रि॑वः । कृ॒णो॒तु । अ॒यम् । मृ॒धः

। पुरः । एतु । प्रभिन्दन्निति प्र - भिन्दन् ॥ अयम् । शत्रून् । जयतु । जरुहंषाणः ।
 अयम् । वाजम् । जयतु । वाजसाताविति वाज - सातौ ॥ उरु । विष्णो इति । वीति ।
 क्रमुस्व । उरु । क्षयाय । नः । कृधि ॥ घृतम् । घृतयो न इति घृत - योने । पिब । प्रप्रेति
 प्र - प्र । यज्ञपतिमिति यज्ञ - पतिम् । तिर ॥ सोमः । जिगाति । गातुविदिति गातु - वित् । 6

TS 1.3.4.2

देवानाम् । एति । निष्कृतमिति निः - कृतम् । ऋतस्य । योनिम् । आसदमित्या - सदैम्
 । अदित्याः । सदैः । असि । अदित्याः । सदैः । एति । सीदु । एषः । वः । देव
 । सवितुः । सोमः । तम् । रक्षद्धम् । मा । वः । दभुत् । एतत् । त्वम् । सोम
 । देवः । देवान् । उपेति । अगाः । इदम् । अहम् । मनुष्यः । मनुष्यान् । सह
 । प्रजयेति प्र - जया । सह । रायः । पोषेण । नमः । देवेभ्यः । स्वधेति स्व - धा ।
 पितृभ्य इति पितृ - भ्यः । इदम् । अहम् । निरिति । वरुणस्य । पाशात् । सुवः । अभि । 7

TS 1.3.4.3

वीति । ख्येषम् । वैश्वानरम् । ज्योतिः । अग्ने । व्रतपत इति व्रत - पते । त्वम् । व्रतानाम्
 । व्रतपतिरिति व्रत - पतिः । असि । या । मम । तनूः । त्वयि । अभूत् । इयम् । सा
 । मयि । या । तव । तनूः । मयि । अभूत् । एषा । सा । त्वयि । यथायथमिति यथा -
 यथम् । नौ । व्रतपत इति व्रत - पते । व्रतिनोः । व्रतानि ॥ 8

(गातुविदु-भ्ये-कन्त्रिंशच्च) (A4)

TS 1.3.5.1

अतीति । अन्यान् । अगाम् । न । अन्यान् । उपेति । अगाम् । अर्वाक् । त्वा ।
 परैः । अविदुम् । पुरः । अवरैः । तम् । त्वा । जुषे । वैष्णवम् । देवयज्याया इति

देव - युज्यायै । देवः । त्वा । सविता । मद्धा । अनक्तु । ओषधे । त्रायस्व । एनम् ।
 । स्वधित इति स्व - धिते । मा । एनम् । हिंसीः । दिवम् । अग्रेण । मा । लखीः ।
 । अन्तरिक्षम् । मद्धयेन । मा । हिंसीः । पृथिव्या । समिति । भुव । वनस्पते ।
 शतवल्.श इति शत - वल्.शः । वीति । रोह । सहस्रवल्.श इति सहस्र - वल्.शः । वीति ।
 वयम् । रुहेम् । यम् ( ) । त्वा । अयम् । स्वधितिरिति स्व - धितिः । तेतिजानः ।
 प्रणिनायेति प्र - निनाय । महते । सौमगाय । अच्छिन्नः । रायः । सुवीर इति सु - वीरः ॥ 9

(यं-दशं च) (A5)

TS 1.3.6.1

पृथिव्यै । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । दिवे । त्वा । शुन्धताम् । लोकः । पितृषदं इति
 पितृ - सदंनः । यवः । असि । यवयं । अस्मत् । द्वेषः । यवयं । अरांतीः । पितृणाम् ।
 । सदंनम् । असि । स्वावेश इति सु - आवेशः । असि । अग्रेगा इत्यग्रे - गाः । नेतृणाम् ।
 । वनस्पतिः । अधीति । त्वा । स्थास्यति । तस्य । वित्तात् । देवः । त्वा । सविता ।
 मद्धा । अनक्तु । सुपिप्पलाभ्य इति सु - पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्य इत्योषध - भ्यः ।
 उदिति । दिवम् । स्तभान् । एति । अन्तरिक्षम् । पृण । पृथिवीम् । उपरेण । दृह । ते ।
 । ते । धामानि । उश्मसि । 10

TS 1.3.6.2

गुमद्धये । गावः । यत्र । भूरिशृङ्गा इति भूरि - शृङ्गाः । अयासः ॥ अत्र । अहं । तत् ।
 । उरुगायस्येत्युरु - गायस्य । विष्णोः । पुरमम् । पदम् । अवेति । भाति । भूरेः ॥
 विष्णोः । कर्माणि । पश्यत् । यतः । व्रतानि । पस्पशे ॥ इन्द्रस्य । युज्यः । सखा ॥
 तत् । विष्णोः । पुरमम् । पदम् । सदा । पश्यन्ति । सूरयः ॥ दिवि । इव । चक्षुः ।
 आतंमित्या - ततम् ॥ ब्रह्मवनिमिति ब्रह्म - वनिम् । त्वा । क्षत्रवनिमिति क्षत्र - वनिम् ।

सुप्रजावनिमिति सुप्रजा - वनिम् । रायस्पोषवनिमिति रायस्पोष - वनिम् । परीतिं । ऊहामि ।
 ब्रह्म । दृह । क्षत्रम् । दृह । प्रजामिति प्र - जाम् । दृह । रायः । पोषम् ( ) । दृह
 । परिवीरिति परि - वीः । असि । परीतिं । त्वा । दैवीः । विशः । व्ययन्ताम् । परीतिं ।
 इमम् । रायः । पोषः । यजमानम् । मनुष्याः । अन्तरिक्षस्य । त्वा । सानौ । अवेति ।
 गूहामि ॥ 11

(उश्मसी-पोषमे-कान्नविश्रुतिश्च) (A6)

TS 1.3.7.1

इषे । त्वा । उपवीरित्युप - वीः । असि । उपो इति । देवान् । दैवीः । विशः । प्रेतिं ।
 अगुः । वहीः । उशिजः । बृहस्पते । धारय । वसूनि । हव्या । ते । स्वदन्ताम् । देव ।
 त्वष्टः । वसु । रण्व । रेवतीः । रमद्धम् । अग्नेः । जनित्रम् । असि । वृषणौ । स्थः ।
 उर्वशी । असि । आयुः । असि । पुरुरवाः । घृतेन । अक्ते इति । वृषणम् । दुधाथाम् ।
 गायत्रम् । छन्दः । अनु । प्रेतिं । जायस्व । त्रैष्टुभम् । जागतम् । छन्दः । अनु । प्रेतिं
 । जायस्व । भवतम् । 12

TS 1.3.7.2

नः । समनसाविति स - मनसौ । समोकसाविति सं - ओक्सौ । अरेपसौ ॥ मा । य-
 र्म् । हिंसिष्टम् । मा । यरूपतिमिति यज्ञ - पतिम् । जातवेदसाविति जात - वेदसौ ।
 शिवौ । भवतम् । अद्य । नः ॥ अग्नौ । अग्निः । चरति । प्रविष्ट इति प्र - विष्टः ।
 ऋषीणाम् । पुत्रः । अधिराज इत्यधि - राजः । एषः ॥ स्वाहाकृत्येति स्वाहा - कृत्य ।
 ब्रह्मणा । ते । जुहोमि । मा । देवानाम् । मिथुया । कः । भागधेयमिति भाग - धेयम् ॥ 13

(भवत-मेकत्रिशच्च) (A7)

TS 1.3.8.1

एति॑ । दु॒दे । ऋ॒तस्य॑ । त्वा॒ । दे॒व॒ह॒वि॒रिति॑ दे॒व - ह॒विः । पा॒शेन॑ । एति॑ । रु॒भे । ध॒र॒ष॑
 । मा॒नु॒षान् । अ॒द्भ्य इत्य॑त् - भ्यः । त्वा॒ । ओष॑धीभ्य॒ इत्योष॑धि - भ्यः । प्रेति॑ । उ॒क्षामि॑
 । अ॒पाम् । पे॒रुः । अ॒सि॒ । स्वा॒त्तम् । चि॒त् । स॒दे॒व॒मिति॑ स - दे॒वम् । ह॒व्यम् । आपः॑
 । दे॒वीः । स्व॒द॒त । ए॒नम् । स॒मिति॑ । ते । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वा॒युना॑ । ग॒च्छता॑म्
 । स॒मिति॑ । यज॑त्रैः । अ॒ङ्गानि॑ । स॒मिति॑ । य॒ज्ञप॑तिरिति॑ य॒ज्ञ - प॒तिः । आ॒शिषे॑त्या
 शि॒षा॑ । घृ॒तेन॑ । अ॒क्तौ । प॒शुम् । त्रा॒ये॒थाम् । रे॒वंतीः । य॒ज्ञप॑तिमिति॑ य॒ज्ञ - प॒तिम् । प्रि॒-
 य॒धेति॑ प्रिय - धा । एति॑ । वि॒श॒त् । उ॒रो इति॑ । अ॒न्तरि॑क्ष । स॒जूरि॑ति स - जूः । दे॒वेन॑ । 14

TS 1.3.8.2

वा॒तेन॑ । अ॒स्य । ह॒विषः॑ । त्मना॑ । य॒ज्ञ । स॒मिति॑ । अ॒स्य । त॒नुवा॑ । भ॒व । व॒र॒षी॑यः ।
 व॒र॒षी॑यसि । य॒ज्ञे । य॒ज्ञप॑तिमिति॑ य॒ज्ञ - प॒तिम् । धाः॑ । पृ॒थि॒व्याः । स॒म्पृ॒च इति॑ स॒म् - पृ॒चः
 । पा॒हि । नमः॑ । ते । आ॒ता॒ने॒त्या॑ । ता॒न । अ॒नु॒र्वा । प्रेति॑ । इ॒हि । घृ॒तस्य॑ । कु॒ल्याम् ।
 अ॒न्वि॒ति । स॒ह । प्र॒जये॑ति प्र - जया॑ । स॒ह । रा॒यः । पो॒षेण॑ । आपः॑ । दे॒वीः । शु॒द्धा॒यु॒व
 इति॑ शु॒द्ध - यु॒वः । शु॒द्धाः । यू॒यम् । दे॒वान् । ऊ॒ढ्वम् । शु॒द्धाः । व॒यम् । परि॑विष्टा इति॑ परि॑
 - वि॒ष्टाः । परि॑वेष्टार॒ इति॑ परि॑ - वे॒ष्टारः॑ । वः । भू॒या॒स्म ॥ 15

(दे॒व॒न॒-च॒तु॒श्च॒त्वारि॑ंशच्च) (A8)

TS 1.3.9.1

वाक् । ते । एति॑ । प्या॒य॒ताम् । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । ते । एति॑ । प्या॒य॒ताम् । चक्षुः॑
 । ते । एति॑ । प्या॒य॒ताम् । श्रो॒त्रम् । ते । एति॑ । प्या॒य॒ताम् । या । ते । प्रा॒णानि॑ति॑ प्र
 - अ॒नान् । शुक् । ज॒गाम॑ । या । चक्षुः॑ । या । श्रो॒त्रम् । यत् । ते । कू॒रम् । यत् ।
 आ॒स्थि॒त॒मि॒त्या - स्थि॒तम् । तत् । ते । एति॑ । प्या॒य॒ताम् । तत् । ते । ए॒तेन॑ । शु॒न्ध॒ताम्

। नाभिः । ते । एति । प्यायताम् । पायुः । ते । एति । प्यायताम् । शुद्धाः । चरित्राः । शम् । अद्भ्य इत्यन्त - भ्यः । 16

TS 1.3.9.2

शम् । ओषधीभ्य इत्योषाध - भ्यः । शम् । पृथिव्यै । शम् । अहोभ्यामित्यहः - भ्याम् । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधित इति स्व - धिते । मा । एनम् । हिंसीः । रक्षसाम् । भागः । असि । इदम् । अहम् । रक्षः । अधमम् । तमः । न्यामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इदम् । एनम् । अधमम् । तमः । न्यामि । इषे । त्वा । घृतेन । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । प्रेति । ऊर्ण्वाथाम् । अच्छिन्नः । रायः । सुवीर इति सु - वीरः । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । वायो इति । वीति । इहि ( ) । स्तोकानाम् । स्वाहा । ऊर्द्धनभसमित्यूर्द्ध - नभसम् । मारुतम् । गच्छतम् ॥ 17

(अद्भ्यो-वीहि-पञ्च च) (A9)

TS 1.3.10.1

समिति । ते । मनसा । मनः । समिति । प्राणेनेति प्र - अनेन । प्राण इति प्र - अनः । जुष्टम् । देवेभ्यः । हव्यम् । घृतवदिति घृत - वत् । स्वाहा । ऐन्द्रः । प्राण इति प्र - अनः । अङ्गेअङ्ग इत्यङ्गे - अङ्गे । नीति । देद्वयत् । ऐन्द्रः । अपान इत्यप - अनः । अङ्गेअङ्ग इत्यङ्गे - अङ्गे । वीति । बोभुवत् । देवं । त्वष्टः । भूरि । ते । सःसमिति सं - सम् । एतु । विषुरूपा इति विषु - रूपाः । यत् । सलक्ष्माण इति स - लक्ष्माणः । भवथ । देवत्रेति देव - त्रा । यन्तम् । अवसे । सखायः । अन्विति । त्वा । माता । पितरः । मृदन्तु । श्रीः । असी । अग्निः । त्वा । श्रीणातु । आपः । समिति । अरिणन् । वातस्य । 18

TS 1.3.10.2

त्वा । ध्रज्यै । पूष्णः । रश्नै । अपाम् । ओषधीनाम् । रोहिष्यै । घृतम् । घृतपावान् इति
 घृत - पावान् । पिबतु । वसाम् । वसापावान् इति वसा - पावान् । पिबतु । अन्तरिक्षस्य
 । हविः । असि । स्वाहा । त्वा । अन्तरिक्षाय । दिशः । प्रदिश इति प्र - दिशः । आदिश
 इत्या - दिशः । विदिश इति वि - दिशः । उदिश इत्युत् - दिशः । स्वाहा । दिग्भ्य इति
 दिक् - भ्यः । नमः । दिग्भ्य इति दिक् - भ्यः ॥ 19

(वातस्या-ष्टाविंशतिश्च) (A10)

TS 1.3.11.1

समुद्रम् । गच्छ । स्वाहा । अन्तरिक्षम् । गच्छ । स्वाहा । देवम् । सवितारम् । गच्छ ।
 स्वाहा । अहोरात्रे इत्यहः - रात्रे । गच्छ । स्वाहा । मित्रावरुणाविति मित्रा - वरुणौ । गच्छ
 । स्वाहा । सोमम् । गच्छ । स्वाहा । यज्ञम् । गच्छ । स्वाहा । छन्दांसि । गच्छ ।
 स्वाहा । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । गच्छ । स्वाहा । नमः । दिव्यम् । गच्छ ।
 स्वाहा । अग्निम् । वैश्वानरम् । गच्छ । स्वाहा । अद्भ्य इत्युत् - भ्यः । त्वा । ओषधीभ्य
 इत्योषधि - भ्यः । मनः । मे । हार्दि । यच्छ । तनूम् । त्वचम् । पुत्रम् । नप्तारम् ।
 अशीय । शुक् । असि ( ) । तम् । अभीति । शोच । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च
 । वयम् । द्विष्मः । धाम्नो धाम्न इति धाम्नः - धाम्नः । राजन् । इतः । वरुण । नः । मुञ्च
 । यत् । आपः । अग्नियाः । वरुण । इति । शपोमहे । ततः । वरुण । नः । मुञ्च ॥ 20

(असि-षड्विंशतिश्च) (A11)

TS 1.3.12.1

हविष्मन्तीः । इमाः । आपः । हविष्मान् । देवः । अद्भ्यः । हविष्मान् । एति । विवासति
 । हविष्मान् । अस्तु । सूर्यः ॥ अग्नेः । वः । अपन्नगृहस्येत्यपन्न - गृहस्य । सदसि

। सा॒द॒या॒मि॒ । सु॒म्रा॒यं॑ । सु॒मि॒नीः॑ । सु॒मे॒ । मा॒ । ध॒त्त॒ । इ॒न्द्रा॒ग्नियो॒रिती॑न्द्र - अ॒ग्नियोः॑ ।
भा॒ग॒धेयी॑रिति॒ भाग॑ - धेयीः" । स्थ॒ । मि॒त्रावरु॑णयो॒रिति॑ मि॒त्रा - वरु॑णयोः । भा॒ग॒धेयी॑रिति॒ भाग॑ -
धेयीः" । स्थ॒ । वि॒श्वेषा॑म् । दे॒वाना॑म् । भा॒ग॒धेयी॑रिति॒ भाग॑ - धेयीः" । स्थ॒ । य॒ज्ञे । जा॒गृ॒त ॥ 21

(ह॒विष्मं॑ती-श्चतु॑स्त्रिंशत्) (A12)

TS 1.3.13.1

हृ॒दे । त्वा॒ । मन॑से । त्वा॒ । दि॒वे । त्वा॒ । सू॒र्या॒य । त्वा॒ । ऊ॒र्द्ध॒म् । इ॒मम् । अ॒द्भ॒रम्॑
। कृ॒धि । दि॒वि । दे॒वेषु॑ । हो॒त्राः" । य॒च्छ॒ । सोम॑ । रा॒ज॒न् । ए॒ति॒ । इ॒हि॒ । अ॒वे॒ति॒ ।
रो॒ह॒ । मा॒ । भेः॑ । मा॒ । स॒मि॒ति॒ । वि॒क्थाः॑ । मा॒ । त्वा॒ । हि॒सि॒ष॒म् । प्र॒जा इति॑ प्र -
जाः । त्वम् । उ॒पा॒व॒रो॒हेत्यु॑प - अ॒व॒रो॒ह॒ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । त्वाम् । उ॒पा॒व॒रो॒ह॒न्त्वित्यु॑प -
अ॒व॒रो॒ह॒न्तु॒ । शृ॒णो॒तु॒ । अ॒ग्निः॑ । स॒मि॒धेति॑ सम् - इ॒धा॑ । ह॒व॑म् । मे॒ । शृ॒ण्वन्तु॑ । आ॒पः॑ ।
धि॒षणाः" । च॒ । दे॒वीः ॥ शृ॒णो॒त॑ । ग्रा॒वा॒णः॑ । वि॒दुषः॑ । नु॒ । 22

TS 1.3.13.2

य॒ज्ञम् । शृ॒णो॒तु॒ । दे॒वः॑ । स॒वि॒ता । ह॒व॑म् । मे॒ ॥ दे॒वीः" । आ॒पः॑ । अ॒पाम् । न॒पा॒त् । यः
। ऊ॒र्मिः॑ । ह॒वि॒ष्यः॑ । इ॒न्द्रि॒यावा॑निती॒न्द्रि॒य - वा॒न् । म॒दि॒न्त॑मः । तम् । दे॒वेभ्यः॑ । दे॒व॒त्रेति॑
दे॒व - त्रा॑ । ध॒त्त॒ । शु॒क्रम् । शु॒क्र॒पेभ्य॑ इति॒ शु॒क्र - पे॒भ्यः॑ । ये॒षा॑म् । भा॒गः॑ । स्थ॒ । स्वा॒हा॑
। का॒र॒षिः॑ । अ॒सि॒ । अ॒पेति॑ । अ॒पाम् । मृ॒द्धम् । स॒मु॒द्र॒स्य॑ । वः॑ । अ॒क्षि॑त्यै । उ॒दि॒ति॑ ।
न॒ये ॥ यम् । अ॒ग्ने॒ । पृ॒थि॒स्वति॑ पृ॒त् - सु॒ । म॒र्त्य॑म् । आ॒वः॑ । वा॒जे॒षु । यम् । जु॒नाः ॥
सः॑ । य॒न्ता॑ । श॒श्व॑तीः । इ॒षः ॥ 23

(नु-स॒प्तच॑त्वारिंशच्च) (A13)

TS 1.3.14.1

त्वम् । अ॒ग्ने । रु॒द्रः । अ॒सुरः । म॒हः । दि॒वः । त्वम् । श॒र्धः । मा॒रु॒तम् । पृ॒क्षः । ई॒शि॒षे
 ॥ त्वम् । वा॒तैः । अ॒रु॒णैः । या॒सि । श॒ङ्ग॒य इति॑ शं - ग॒यः । त्वम् । पू॒षा । वि॒ध॒त इति॑
 वि - ध॒तः । पा॒सि । नु । त्म॒ना ॥ एति॑ । वः । रा॒जा॒नम् । अ॒द्भ॒र॒स्यं । रु॒द्रम् । हो॒ता॒रम्
 । स॒त्य॒य॒ज॒मिति॑ सत्य - य॒ज॒म् । रो॒द॒स्योः ॥ अ॒ग्निम् । पु॒रा । त॒न॒यि॒त्नोः । अ॒चि॒त्ता॒त् ।
 हि॒र॒ण्य॒रूप॒मिति॑ हि॒र॒ण्य - रू॒पम् । अ॒व॒से । कृ॒णु॒द्धम् ॥ अ॒ग्निः । हो॒ता । नी॒ति । स॒सा॒द् ।
 य॒जी॒यान् । उ॒प॒स्थ॒ इत्यु॒प - स्थे । मा॒तुः । सु॒र॒भौ । उ । लो॒के ॥ यु॒वा । क॒विः । पु॒रु॒नि॒ष्ठ
 इति॑ पु॒रु - नि॒ष्ठः । 24

TS 1.3.14.2

ऋ॒ता॒वे॒त्यृ॒ता - वा । ध॒र्ता । कृ॒ष्टी॒नाम् । उ॒त । म॒द्भ्ये॑ । इ॒द्धः ॥ सा॒द्धी॒म् । अ॒कः ।
 दे॒व॒वी॒ति॒मिति॑ दे॒व - वी॒ति॒म् । नः । अ॒द्य । य॒ज्ञ॒स्यं । जि॒ह्वा॒म् । अ॒वि॒दा॒म् । गु॒ह्या॒म् ॥ सः ।
 आ॒युः । एति॑ । अ॒गा॒त् । सु॒र॒भिः । व॒सा॒नः । भ॒द्रा॒म् । अ॒कः । दे॒व॒हू॒ति॒मिति॑ दे॒व - हू॒ति॒म् ।
 नः । अ॒द्य ॥ अ॒क्र॒न्द॒त् । अ॒ग्निः । स्त॒न॒य॒न् । इ॒व । द्यौः । क्षा॒मं । रे॒रि॒ह॒त् । वी॒रु॒धः ।
 स॒म॒ञ्ज॒निति॑ सं - अ॒ञ्ज॒न् ॥ स॒द्यः । ज॒ज्ञा॒नः । वी॒ति । हि । ई॒म् । इ॒द्धः । अ॒ख्य॑न्त् । एति॑ ।
 रो॒द॒सी इति॑ । भा॒नु॒ना । भा॒ति । अ॒न्तः ॥ त्वे इति॑ । व॒सू॒नि । पु॒र्व॒णी॒केति॑ पु॒रु - अ॒नी॒क । 25

TS 1.3.14.3

हो॒तः । दो॒षा । व॒स्तोः॑ । एति॑ । ई॒रि॒रे । य॒ज्ञि॒या॒सः ॥ क्षा॒मं । इ॒व । वि॒श्वा । भु॒व॒ना॒नि ।
 य॒स्मि॒न् । स॒मिति॑ । सौ॒भ॒गा॒नि । दु॒धि॒रे । पा॒व॒के ॥ तु॒भ्य॑म् । ताः । अ॒ङ्गि॒र॒स्त॒मेत्य॑ङ्गि॒रः - त॒म्
 । वि॒श्वाः॑ । सु॒क्षि॒त॒य इति॑ सु - क्षि॒त॒यः । पृ॒थक् ॥ अ॒ग्ने । का॒मा॒य । ये॒मि॒रे ॥ अ॒श्या॑मं ।
 तम् । का॒म॑म् । अ॒ग्ने । त॒वं । ऊ॒ती । अ॒श्या॑मं । र॒यि॒म् । र॒यि॒व इति॑ र॒यि - वः । सु॒वी॒र॒मिति॑
 सु - वी॒र॑म् ॥ अ॒श्या॑मं । वा॒ज॑म् । अ॒भी॒ति । वा॒ज॒य॑न्तः । अ॒श्या॑मं । द्यु॒म॒न् । अ॒ज॒र॒ । अ॒-
 ज॑रम् । ते ॥ श्रे॒ष्ठ॑म् । य॒वि॒ष्ठ । भा॒र॒त॒ । अ॒ग्ने । द्यु॒म॒न्त॒मिति॑ द्यु - म॒न्त॑म् । एति॑ । भ॒र॒ ॥ 26

TS 1.3.14.4

वसो॒ इति॑ । पुरु॒स्पृह॑मिति॑ पुरु - स्पृह॑म् । र॒यिम् ॥ सः । श्वितानः॑ । त॒न्यतुः॑ । रोच॑न॒स्था
इति॑ रोचन - स्थाः । अ॒जरे॑भिः । नान॑दद्भिरिति॑ नान॑दत् - भिः । यवि॑ष्ठः ॥ यः । पा॒वकः
। पुरु॑तम् इति॑ पुरु - तमः॑ । पुरु॑णि । पृथू॑नि । अ॒ग्निः । अनु॑यातीत्य॑नु - याति॑ । भर्व॑न्न
॥ आयुः॑ । ते । विश्व॑तः । दुध॑त् । अ॒यम् । अ॒ग्निः । वर॑ण्यः ॥ पुनः॑ । ते । प्रा॒ण
इति॑ प्र - अ॒नः । एति॑ । अ॒यति॑ । परेति॑ । यक्ष॑मम् । सु॒वामि॑ । ते ॥ आ॒युर्दा॑ इत्या॒युः -
दाः । अ॒ग्ने । ह॒विषः॑ । जुषा॑णः । घृत॑प्रतीक॒ इति॑ घृत - प्रती॑कः । घृत॑यो॒निरिति॑ घृत - यो॒-
निः । ए॒धि ॥ घृत॑म् । पी॒त्वा । मधु॑ । चारु॑ । गव्य॑म् । पि॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । अ॒भीति॑ । 27

TS 1.3.14.5

र॒क्षता॑त् । इ॒मम् ॥ तस्मै॑ । ते । प्र॒ति॒हर्य॑त् इति॑ प्रति - हर्य॑ते । जा॒तवे॑दु इति॑ जा॒त - वे॑दुः
। वि॒चर॑षण॒ इति॑ वि - च॒र॒षणे॑ ॥ अ॒ग्ने । जना॑मि । सु॒ष्टुति॑मिति॑ सु - स्तु॒तिम् ॥ दि॒वः ।
परी॑ति । प्र॒थम॑म् । ज॒ज्ञे । अ॒ग्निः । अ॒स्मत् । द्वि॒तीय॑म् । परी॑ति । जा॒तवे॑दा॒ इति॑ जा॒त -
वे॑दाः ॥ तृ॒तीय॑म् । अ॒प्ति॒स्वत्य॑प् - सु । नृ॒मणा॑ इति॑ नृ - मनाः॑ । अ॒जस्र॑म् । इन्धा॑नः ।
ए॒नम् । ज॒रते॑ । स्वा॒धीरिति॑ स्व - धीः ॥ शुचि॑ः । पा॒वक॑ । व॒न्द्यः । अ॒ग्ने । बृ॒हत् । वी॒ति
। रो॒च॒से ॥ त्वम् । घृ॒तेभिः॑ । आहु॑त् इत्या - हु॒तः ॥ दृ॒शा॒नः । रु॒क्मः । उ॒र्व्या । वी॒ति
। अ॒द्यौत् । दु॒र्मर॑ष॒मिति॑ दुः - मर॑षम् । आयुः॑ । श्रि॒ये । रु॒चा॒नः ॥ अ॒ग्निः । अ॒मृतः॑ ।
अ॒भ॒वत् । वयो॑भिरिति॑ वयः॑ - भिः । 28

TS 1.3.14.6

यत् । ए॒नम् । द्यौः । अ॒ज॒नय॑त् । सु॒रेता॑ इति॑ सु - रेताः॑ ॥ एति॑ । यत् । इ॒षे । नृ॒पति॑मिति॑
नृ - पति॑म् । तेजः॑ । आ॒न॒ट् । शुचि॑ । रे॒तः । नि॒षि॒क्तु॒मिति॑ नि - सि॒क्तु॒म् । द्यौः । अ॒भी॒कै
॥ अ॒ग्निः । श॒र्धम् । अ॒न॒व॒द्यम् । यु॒वा॒नम् । स्वा॒धि॒य॒मिति॑ स्व - धि॒यम् । ज॒न॒य॒त् । सू॒द॒य॒त्

। च ॥ सः । तेजीयसा । मनसा । त्वोतः । उत । शिक्ष । स्वपत्यस्येति सु - अपत्यस्य
 । शिक्षोः ॥ अग्रे । रायः । नृतमस्येति नृ - तमस्य । प्रभूताविति प्र - भूतौ । भूयाम । ते
 । सुष्टुतय इति सु - स्तुतयः । च । वस्वः ॥ अग्रे । सहन्तम् । एति । भुर । द्युमस्य ।
 प्रासहेति प्र - सहा । रयिम् ॥ विश्वाः । यः । 29

TS 1.3.14.7

चरुषणीः । अभीति । आसा । वाजेषु । सासहत् ॥ तम् । अग्रे । पृतनासहमिति पृतना
 - सहम् । रयिम् । सहस्वः । एति । भुर ॥ त्वम् । हि । सत्यः । अद्भुतः । दाता ।
 वाजस्य । गोमंत इति गो - मंतः ॥ उक्षान्नायेत्युक्ष - अन्नाय । वशान्नायेति वशा - अन्नाय ।
 सोमपृष्ठायेति सोम - पृष्ठाय । वेधसे ॥ स्तोमैः । विधेम । अग्नये ॥ वद्वा । हि । सूनो इति
 । असि । अद्भसद्वेत्यद्भ - सद्वा । चक्रे । अग्निः । जनुषा । अज्म । अन्नम् ॥ सः । त्वम्
 । नः । ऊर्जसुन इत्युर्ज - सुने । ऊर्जम् । धाः । राजा । इव । जेः । अवृके । क्षेपि ।
 अन्तः ॥ अग्रे । आयूषि । 30

TS 1.3.14.8

पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनोम् ॥ अग्रे
 । पवस्व । स्वपा इति सु - अपाः । अस्मे इति । वर्चः । सुवीर्यमिति सु - वीर्यम् ॥ दधत्
 । पोषम् । रयिम् । मयि ॥ अग्रे । पावक् । रोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्वया ॥ एति ।
 देवान् । वक्षि । यक्षि । च ॥ सः । नः । पावक् । दीदिवः । अग्रे । देवान् । इह । एति
 । वह् ॥ उपेति । यज्म । हविः । च । नः ॥ अग्निः । शुचिं व्रततम् इति शुचिं व्रत - तम्
 । शुचिः । विप्रः । शुचिः ( ) । कविः ॥ शुचिः । रोचते । आहुत इत्या - हुतः ॥ उदिति
 । अग्रे । शुचयः । तव । शुक्राः । भ्राजन्तः । ईरते ॥ तव । ज्योतींषि । अर्चयः ॥ 31

विप्रः शुचि-श्चतुर्दश च) (A14)

praSna korvai with starting padams of 1 to 14 anuvAkams :-

(देवस्य॑-रक्षो॒हणो॑ -वि॒भू-स्त्व॑ - सो॒मा- ऽत्य॑न्या॒नगां॑ - पृथि॒व्या -इ॒षे त्वा - ऽऽद॑दे - वाक्त्तु-सन्ते॑-
समु॒द्र- ह॒विष्म॑ती॒-हृ॒दे- त्वम॑ग्रे रु॒द्र-श्चतु॑र्दश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(देवस्य॑-ग॒मध्ये-ह॒विष्म॑तीः-पव॑स-एक॑त्रिं॒शत्)

first and last padam of third praSnam :-

(देवस्या॑-र्चयः)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥